

TŁO POLITYCZNE

od lat 70. XIX w. – stabilizacja w Europie (*belle époque*)
1914-1918 – I wojna światowa
1917 – rewolucja październikowa w Rosji
1918 – odzyskanie przez Polskę niepodległości

FILOZOFIA

Artur Schopenhauer – pesymizm
Friedrich Nietzsche – nihilizm, nadczłowiek
Henri Bergson – intuicjonizm, *élan vital*

MOTYWY

PROBLEMATYKA EGZYSTENCJALNA;
MELANCHOLIA, SPLEEN;
TATRY; WIEŚ;
ARTYSTA A FILISTER; EROTYKA;
CHŁOPOMANIA

Bolesław Leśmian
Przemiany (bergsonizm)

Kazimierz Przerwa-Tetmajer
Koniec wieku XIX. Hymn do Nirwany.
Nie wierzę w nic... (dekadentyzm)
Eviva l'arte (portret młodopolskiego artysty)
Melodia mgieł nocnych (impresjonizm)

Jan Kasprówicz
Krzak dzikiej róży (symbolizm, impresjonizm)
Dies irae (ekspresjonizm, katastrofizm)
Księga ubogich (franciszkanizm)

Leopold Staff
Deszcz jesienny (dekadentyzm)
Sonet szalony, Kowal (nietzscheizm)
O miłości wroga (franciszkanizm)
Curriculum vitae, Estetyka (klasycyzm)

PRĄDY LITERACKIE

- naturalizm – fotograficzne odwzorowanie rzeczywistości
- parnasizm (poezja) – „sztuka dla sztuki”
- impresjonizm – muzyczność, subiektywizm, wrażeniowość, barwne opisy
- symbolizm – tajemnica istnienia i niewyraźne stany ducha ukazywane za pomocą symboli; synestezja
- ekspresjonizm – silne emocje, bunt

DEKADENTYZM, KATASTROFIZM
KRYZYS DUCHOWY; KRYZYS WARTOŚCI;
FIN DE SIÈCLE; KONIEC CYWILIZACJI

FRANCISZKANIZM
AFIRMACJA ŻYCIA; UWIELBIENIE NATURY;
PROSTA, RADOSNA WIARA

„Sztuka dla sztuki”

Synteza sztuk

Artysta kapłanem sztuki
(Stanisław Przybyszewski
Confiteor)

KONCEPCJA SZTUKI I ARTYSTY

CYGANERIA

ŚWIATOPOGLĄD

SYMBOLIZM

IMPRESJONIZM

SECESJA

SZTUKA

EKSPRESJONIZM

MŁODA POLSKA

w Polsce: 1890-1918
inne nazwy: modernizm, neoromantyzm
w Europie: lata 50. XIX w. - 1918

(odzyskanie niepodległości)

(koniec I wojny światowej)

LIRYKA

DRAMAT

Stanisław Wyspiański
Wesele
(obraz polskiego społeczeństwa, problematyka niepodległościowa)
Noc listopadowa
(problematyka niepodległościowa)

Gabriela Zapolska
Moralność pani Dulskiej
(krytyka drobnomieszczaństwa, dulszczyzna)

Joseph Conrad
Lord Jim
(etyka conradowska)

EPIKA

Stefan Żeromski
Rozdziobią nas kruki, wrony...
(rozrachunek z romantycznym modelem patriotyzmu, sytuacja chłopstwa, naturalizm)

Władysław Stanisław Reymont
Chłopi
(portret chłopstwa, obraz kultury wiejskiej)

PUBLICYSTYKA

Stanisław Przybyszewski
Wacław Nałkowski
Artur Górski
Zenon Przesmycki (*Miriam*)
Tadeusz Boy-Żeleński

Czasopisma literacko-artystyczne
„Życie” (Warszawa)
„Życie” (Kraków)
„Chimera”

MAPA MENTALNA „MŁODA POLSKA”

pochodzi z podręcznika *Sztuka wyrazu dla klasy 3 (część 1)*.

gdańskie
wydawnictwo
oświatowe

